

OPINII ASUPRA MODULUI DE REORGANIZARE A INSPECȚIEI JUDICIARE EXPUS ÎN ACTUALELE PROIECTE DE ACTE NORMATIVE

Natalia CRECIUN

Introducere. Modul de organizare și de funcționare a Consiliului Superior al Magistraturii (CSM) și a organelor create în cadrul acestuia, precum și instituția răspunderii disciplinare a judecătorilor constituie segmente cărora comunitatea juridică le acordă mare atenție, la moment fiind discutate câteva proiecte de acte normative care vizează aspectele enumerate. În prezenta comunicare, vom analiza câteva dintre propunerile de modificare a actelor normativ-juridice naționale, care se referă la modalități de reorganizare a Inspecției Judiciare din cadrul CSM, precum: majorarea numărului de inspectori judiciari; extinderea mandatului inspectorilor judiciari; admiterea pentru a candida la funcția de inspector judiciar doar a persoanelor care nu au exercitat funcția de judecător în ultimii 3 ani [1].

Modificarea componenței numerice a Inspecției Judiciare, prin majorarea numărului de inspectori judiciari la 7, în coraport cu 5 membri [2], cum este în prezent, este, în opinia noastră, o propunere justificată. Spectrul competențelor Inspecției Judiciare, ca organ de analiză și control, este destul de larg [3].

Mai mult, la inițiativa Ministerului Justiției, se propune reconsiderarea funcționalității Inspecției Judiciare, prin lărgirea atribuțiilor inspectorilor judiciari în procedurile disciplinare intentate

în privința judecătorilor. Mai exact, se propune exercitarea de către inspectorii judiciari a atribuțiilor în două etape – verificarea prealabilă și cercetarea disciplinară propriu-zisă, volumul de muncă fiind evident majorat. Totodată, a fost înaintată propunerea de a investi inspectorii judiciari cu dreptul de a dispune pornirea procedurii disciplinare și începerea cercetării disciplinare, de a decide asupra încadrării juridice a faptelor, în cazul unor posibile abateri disciplinare comise de judecători, precum și de a susține raportul cu privire la rezultatele examinării sesizărilor în fața Colegiului disciplinar [4].

În cazul aprobării modificărilor propuse, gradul de complexitate a muncii depuse de inspectorii judiciari ar fi unul sporit, inspectorii judiciari ar dobândi un rol-cheie în procedurile disciplinare în privința judecătorilor [5] și, în asemenea condiții, majorarea numărului membrilor.

Extinderea mandatului inspectorilor judiciari de la 4 la 6 ani este altă propunere de modificare a cadrului normativ-juridic în vigoare, pe care o considerăm potrivită. Funcția de inspector judiciar este una responsabilă, care necesită cunoștințe în domeniul eticii și al disciplinei judiciare, al organizării activității instanțelor de judecată, o importanță deosebită având și abilitățile de aplicare în practică a acestor cunoștințe, ținând cont de faptul că activitatea Inspecției Judiciare are un impact direct asupra imaginii și autorității puterii judecătorești în ansamblu. Termenul de 4 ani pare a fi insuficient pentru manifestarea pleneră a componenței Inspecției Judiciare și pentru fundamentarea unei practici unitare de exercitare a atribuțiilor funcționale; termenul de 6 ani însă ar fi în măsură a asigura un cadru temporal corespunzător manifestării empirice a profesionalismului inspectorilor judiciari. Totodată, se intenționează limitarea dreptului de exercitare a funcției de inspector judiciar la un singur mandat, ceea ce pare a nu-și găsi justificare teoretică și practică. Considerăm că ar fi mai potrivită impunerea restricției de a exercita două mandate *consecutive*: aflarea aceleiași sau acelorași persoane în funcția de inspector judiciar pe o durată de 12 ani ar putea crea impresia că ele s-ar putea solidariza cu anumiți judecători și/sau factori de decizie din cadrul Autorității Judecătorești în vederea asigurării protecționismului nejustificat corpului judecătorilor sau unor reprezentanți ai lor; ori, invers, ar putea fi verigi de influență a factorilor de altă natură – politică,

eventual – asupra puterii judecătorești. Deși sunt doar reflecții ipotetice – or, mizăm pe numirea în funcție de inspectori judiciari doar a unor persoane integre, pe bază de merit și profesionalism – este bine de promovat un cadru normativ-juridic de organizare a activității Inspecției Judiciare într-o manieră care ar asigura credibilitatea instituției pentru oricare observator extern. Însă considerăm că interdicția aceluiași persoane de a ocupa funcția de inspector judiciar pentru două mandate, la un anumit interval de timp, nu ar trebui impusă. Or, întreruperea de 6 ani (durata unui mandat) în activitate este în măsură a elimina orice dubii privind posibila părtinire sau lipsă de obiectivitate și independență a inspectorului judiciar.

Numirea în funcție de inspector judiciar a persoanelor care nu au exercitat funcția de judecător în ultimii 3 ani este propunerea normativă față de care avem rezerve. Inspecția Judiciară este un organ care funcționează în cadrul CSM; prin urmare, în activitatea sa de analiză, verificare și control ea are rolul de a promova politicile și strategiile de bună autogovernare în domeniul justiției, CSM și organele specializate din cadrul său fiind singurele investite prin lege a asigura buna administrare a Justiției. Astfel, este de la sine înțeles că majoritatea persoanelor implicate în actul de autoadministrare a Justiției trebuie să fie judecători, ei fiind cei care s-ar pricepe cel mai bine în derularea acestui proces, conform aspirațiilor, cerințelor și necesităților magistraturii naționale – argumentarea fiind regăsită și în opinia CSM față de propunerile respective de modificare a legii [6]. Totodată, nimeni nu poate invoca promovarea corporatismului, întrucât atât CSM, cât și organele subordonate nu sunt alcătuite exclusiv din judecători (este cazul membrilor de drept ai CSM și al reprezentanților societății civile atât în CSM, cât și în Inspecția Judiciară [7]). Judecătorii trebuie să constituie partea majoritară a componenței Inspecției Judiciare, pe durata mandatului ei fiind detașați și nefiind în drept a activa în calitate de judecător. Riscul unor posibile manifestări de parțialitate față de foști colegi poate fi exclus prin instituirea interdicției de a desfășura cercetări disciplinare sau orice alte lucrări privind judecători din cadrul ultimei instanțe unde inspectorul a funcționat, după modelul normativ-juridic al României [8]. Mai mult, cadrul normativ actual reglementează răspunderea disciplinară a inspectorilor judiciari [9] și, respectiv, a judecătorilor

[10], pentru imixtiuni reciproce în activitate, ceea ce constituie o garanție suplimentară a independenței și imparțialității ambelor categorii de profesioniști. Totodată, la nivel de proiect de lege, se propune și instituirea posibilităților de abținere sau de recuzare a inspectorilor judiciari în cadrul procedurilor disciplinare în privința judecătorilor, dacă ar exista circumstanțe care ar pune la îndoială obiectivitatea și imparțialitatea lor [11].

În concluzie, discutarea proiectelor de lege cu privire la reorganizarea Inspecției Judiciare, la reconceptualizarea funcționalității sale și modificarea statutului inspectorilor judiciari reprezintă un pas apreciabil în domeniul bunei autoadministrări a Justiției naționale, iar recunoașterea pe cale normativ-juridică a independenței funcționale a inspectorilor judiciari este un mecanism juridic eficient de consolidare a rolului acestei categorii de profesioniști, precum și al Inspecției Judiciare ca Autoritate.

Referințe:

1. Art. III, pct. 4 al Proiectului de Lege privind modificarea Legii nr. 947-XIII din 19 iulie 1996 cu privire la Consiliul Superior al Magistraturii. http://justice.gov.md/public/files/2018/transparenta_in_procesul_decizional/mai/23/PL23052018N.pdf (vizitat 30.06.2018).
2. Pct. 3.1 lit. a) al Regulamentului cu privire la organizarea, competența și modul de funcționare a inspecției judiciare, aprobat prin Hotărârea CSM nr. 89/4 din 29 ianuarie 2013. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 31 mai 2013, nr. 119-121.
3. Pct.5.1 al Regulamentului cu privire la organizarea, competența și modul de funcționare a inspecției judiciare, aprobat prin Hotărârea CSM nr. 89/4 din 29 ianuarie 2013. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 31 mai 2013, nr. 119-121.
4. Art. I, pct. 14 al Proiectului de modificare a Legii cu privire la răspunderea disciplinară a judecătorilor, nr. 178 din 25 iulie 2014. http://justice.gov.md/public/files/2018/transparenta_in_procesul_decizional/mai/2/L178.pdf (vizitat 30.06.2018).
5. Nota informativă la Proiectul Legii pentru modificarea și completarea unor acte legislative (reforma sistemului judecătoresc), p.6. http://justice.gov.md/public/files/2018/transparenta_in_procesul_decizional/mai/23/NF_PL23052018.pdf 6. Pct. 16 din Sinteza obiecțiilor și propunerilor la proiectul de lege pentru modificarea și completarea unor acte legislative (privind reforma sistemului judecătoresc) http://justice.gov.md/public/files/2018/transparenta_in_procesul_decizional/mai/23/SA_PL23052018.pdf (vizitat: 30.06.2018).

7. Art. 3 alin. (2) și art. 7¹ alin. (3) ale Legii cu privire la Consiliul Superior al Magistraturii, nr.947 din 19 iulie 1996. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, nr.15-17, din 22.01.2013.
8. Art. 69 alin. (2) al Regulamentului de organizare și funcționare a Inspecției Judiciare, aprobat prin Ordinul inspectorului-șef nr.24 din 28.09.2012. <https://www.csm1909.ro/ViewFile.ashx?guid=4bc351c5-5a88-4b18-923c-d95b7e8875c9|InfoCSM> (vizitat: 30.06.2018)
9. Pct.4.2 lit. a) al Regulamentului cu privire la organizarea, competența și modul de funcționare a inspecției judiciare, aprobat prin Hotărârea CSM nr. 89/4 din 29 ianuarie 2013. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 31 mai 2013, nr. 119-121.
10. Art. 4 alin. (1) lit. e), n) al Legii cu privire la răspunderea disciplinară a judecătorilor, nr. 178 din 25 iulie 2014. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, nr. 238-246, din 15.08.2014 (vizitat: 30.06.2018).
11. Art. I pct.14 al Proiectului de modificare a Legii cu privire la răspunderea disciplinară a judecătorilor nr. 178 din 25 iulie 2014, Art. I pct.14. http://justice.gov.md/public/files/2018/transparenta_in_procesul_decizional/mai/2/L178.pdf (vizitat 30.06.2018).